

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
مؤسسه تحقیقات کشاورزی دیم کشور

دستورالعمل فنی کشت گلرنگ دیم در مناطق مختلف کشور

تالیف و گردآوری:
بخش تحقیقات دانه های روغنی

تاریخ: مهرماه ۱۳۹۷

الف - مناطق معتدل

۱-تهیه زمین

عملیات تهیه زمین در زراعت پاییزه گلرنگ مشابه گندم است. شخم عمیق درپاییز و در صورت امکان زدن زیر شکن می تواند در عملکرد نقش بسزایی داشته باشد. زدن دیسک و خرد کردن کلوخه های بزرگ کارایی بذرکارها را افزایش میدهد. قطر مناسب کلوخه ها در پایان تهیه زمین می بایست حدود یک سانتیمتر باشد. خاک ورزی بیش از حد نیز باعث پودر شدن خاک و ایجاد سله می شود.

۲-نحوه کشت و میزان بذر

در صورت امکان کشت بابذرکار پنوماتیک و در غیر این صورت سایر بذرکارهای مورد استفاده در گندم می تواند بکار رود. میزان بذر مصرفی باتوجه به فاکتورهای خاک، میزان بارندگی، نوع بذر و مرغوبیت آن متغیر بوده و بین ۱۵-۲۵ کیلو گرم در هکتار است. عمق کاشت می بایست ۱/۵ تا ۳ سانتی متر باشد. در صورت استفاده از عمیقکارهای گندم می بایست کارنده ها را در سطح خاک قرار داد تا کشت عمیق صورت نگیرد. برای رعایت کشت سطحی گلرنگ کاشت با بذرکارهای آبی مناسبتر است.

۳-رقم

در کشت پاییزه رقم سینا (خاردار) و رقم فرامان (بی خار) توصیه می شود. عملکرد این ارقام بیشتر از رقم زرقان ۲۷۹ یا محلی اصفهان و سایر ارقام معرفی شده برای شرایط آبی بوده و زودرس ترند.

۴-کود

در کشت پاییزه مصرف ۱۰۰ کیلو گرم اوره و ۵۰ کیلو گرم فسفات آمونیوم مناسب است. این کودها در کشت بهاره به ۸۰ کیلو گرم اوره و ۴۰ کیلو گرم فسفات آمونیوم تقلیل می یابد. میزان کود مصرفی می تواند تحت تاثیر بارندگی و نیز وضعیت خاک از نظر وجود این عناصر قرار گیرد. نکته اساسی در مصرف کوده های ازته این است که بذر گلرنگ نباید در تماس با کود باشد زیرا سطح سبز را کاهش می دهد. لذا استفاده از بذرکارهایی که کود و بذر را در کنار هم قرار می دهند توصیه نمی شود. مصرف کود سرک ازته تنها برای مناطقی با بارندگی بیش از ۴۰۰ میلی متر و دارای بارندگی های مناسب بهاره به میزان ۵۰ کیلو گرم در هکتار در اوایل بهار توصیه می گردد. مصرف کود پتاس و گوگرد نیز پس از انجام آزمون خاک مفید خواهد بود.

۵-تاریخ کاشت

در مناطق معتدل، کشت گلرنگ بهتر است بصورت پاییزه (مانند زراعت گندم) و قبل از وقوع بارندگی موثر پاییزه باشد یعنی کشت در دهه اول آبانماه، اما در برخی مناطق که علف های هرز در کشت پاییزه گلرنگ یک مشکل اساسی محسوب می شود کشت بعد از اولین بارندگی موثر پاییز نیز می تواند صورت گیرد.

۶- مبارزه با علفهای هرز، آفات و بیماریها

گلرننگ در مراحل اولیه رشد و قبل از به ساقه رفتن به علفهای هرز حساس بوده و عملکرد آن می تواند بشدت تحت تاثیر قرار گیرد. مبارزه با علفهای هرز در کشت پاییزه از اهمیت بیشتری برخوردار است. بدین منظور می توان در کشت پاییزه از علفکش گالانت سوپر به میزان ۰/۸ تا ۱ لیتر در هکتار بر علیه علفهای هرز باریک برگ و گندم یا جو ریزش کرده از فصل زراعی قبل استفاده نمود. زدن پنجه غازی در مرحله ۶-۴ برگی در این زراعت می تواند در کنترل علفهای هرز موثر باشد. به همین منظور می بایست فاصله بین ردیف های کاشت ۵۰ تا ۶۰ سانتیمتر در نظر گرفته شود و از تراکتهای چرخ باریک برای زدن پنجه غازی و یا کولتیواتور استفاده نمود. در کشت بهاره نیز اگر تراکم علف های هرز بالا باشد می توان از پنجه غازی استفاده نمود. در صورت عدم وجود کولتیواتور و تراکتهای چرخ باریک، فاصله ردیف ها می بایست به ۲۰ سانتی متر تقلیل یابد. مگس گلرننگ از آفات مهم بوده و در برخی از سال ها خسارت شدید وارد می کند. بهترین روش مبارزه با این آفت، کشت زود هنگام است به طوری که گیاه در اوایل اردیبهشت به قوزه برود و از دوره فعالیت مگس (خرداد) مصون بماند. در مبارزه شیمیائی با این آفت می توان از سموم تماسی نظیر دیازینون، آمبوش و سونین استفاده نمود.

سایر آفات گلرننگ که ممکن است خسارت زا باشند شامل کرم قوزه بوده که از برگ های جوان و جوانه های گل تغذیه می کند. سرخرطومی قوزه گلرننگ از جوانه های گل و قوزه های نارس تغذیه کرده و در غنچه ها تخم ریزی می کند و لارو آن از محتویات قوزه و دانه های تازه تشکیل شده تغذیه می کند. سوسک های گرده خوار نیز در زمان گلدهی بر روی قوزه های گل ظاهر شده و از گرده گل های گلرننگ تغذیه می کنند. برای مبارزه با این آفات سمپاشی با حشره کش های تماسی نظیر سونین، آمبوش و لاروین موثر می باشد. ضمن اینکه کشت ارقام زودرس و کشت زود هنگام نیز بسیار اثر بخش خواهد بود. برای کنترل شته سیاه گلرننگ که در حالت طغیانی موجب پیچیدگی برگ، ضعف و کوتاهی گیاه، تاخیر در گلدهی و حتی عدم تشکیل دانه یا تولید دانه های ضعیف می گردند، می توان از حشره کش های سیستمیک نظیر الدیکارپ، پریمور و متاسیستوکس استفاده کرد.

۷- برداشت

باتوجه به اینکه اندازه و وزن بذر گلرننگ دیم نزدیک به گندم بوده و این گیاه به ریزش دانه حساس نیست لذا با استفاده از کمباین های موجود براحتی قابل برداشت بوده و تنظیمات کمباین مشابه به تنظیمات آن برای برداشت گندم است تنها می بایست میزان باد فن تنظیم گردد.

ب- مناطق سردسیر

در این مناطق عملیات تهیه زمین، نحوه کشت، میزان بذر، کود مصرفی، مبارزه با علفهای هرز، آفات و بیماریها و برداشت مشابه به مناطق معتدل بوده و تنها موارد ذیل باید مد نظر قرار گیرند.

۱-تاریخ کاشت

وجود یخبندان‌های طولانی و سرمای شدید در این مناطق کشت پاییزه گلرننگ را مخاطره‌آمیز نموده است لذا کشت انتظاری در این مناطق توصیه می‌شود. تاریخ کشت مناسب اواسط تا اواخر آذر ماه است. کشت بهاره در این مناطق نیز در نیمه دوم اسفندماه تا اوایل فروردین توصیه می‌شود.

۲-رقم

در کشت انتظاری و کشت بهاره زودهنگام ارقام سینا و فرامان توصیه می‌شوند. اما رقم محلی اصفهان بعلت دیررس بودن توصیه نمی‌شود.